

*А. В. Грищенко,
здобувач Національної академії управління*

ІНСТРУМЕНТИ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ ТА РЕЗЕРВУВАННЯ У РАМКАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

*A. V. Grytsenko,
applicant of National Academy of Management*

REINSUARENCE INSTRUMENTS AND RESERVATION METHODS IN CASE OF PROVIDING INSURANCE COMPANY WITH FINANCIAL STABILITY

В рамках даної статті розглянуто зовнішні та внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість страхової компанії. Проведено порівняння сукупних страхових премій та страхових виплат за 2012-2014 роки. Досліджено баланс страхових премій та виплат страховиків в залежності від рівня їх адекватності та умовної фінансової стійкості. Представлено фактори формування системи страхових резервів з метою забезпечення фінансової стійкості страховика. Встановлено індикатори покриття резервів, що забезпечують фінансову стійкість страховиків.

The article is devoted to the external and internal aspects of influence on financial stability and the insurance company solvency. Comparison of total insurance premiums and insurance payments for 2012-2014 years has been conducted. The insurance premiums balance and insurers' payments were investigated depending on their adequacy level and conditional financial stability. Presented the factor of formulating the systems of insurance reserves and the method of the confidentiality of the insurance policy of the insured. It is established that the reserve of reserves is reserved for the financial stability of insurers.

Ключові слова: *фінансова стійкість страхових компаній, інструменти перестрахування, резервні фонди, внутрішні ризики, платоспроможність страхових компаній.*

Keywords: *financial stability of insurance companies, reinsurance instruments, reserve funds, internal risks, solvency of insurance companies.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Модифікація індикаторів перестрахування і резервування ряду операцій страхових компаній (СК) має важливе значення для реалізації довгострокової стратегії їх розвитку як фінансових інститутів. Ключові показники діяльності вітчизняних СК мають бути зіставлені із співвідношенням балансу премій та виплат страховиків у залежності від рівня забезпечення їх фінансової стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняними та зарубіжними науковцями, які досліджували фінансову стійкість СК, були запропоновані показники її оцінки та індикативний апарат забезпечення. Серед них такі вчені як: А.О. Бойко, О.С. Дмитрова, Н.В.Ткаченко, О.А.Селівьорстов, М.В. Корнєєв, І.С. Іванюк, Ф.О. Журавка, О.В. Козьменко, О.В.Мурашко, О.В.Ромашенко, Г.С. Стоянов, Т.А.Ротова, Ю.М. Коваленко та інші. Проте у недостатній мірі були розглянуті інструменти перестрахування та резервування у рамках забезпечення фінансової стійкості СК.

Метою статті є огляд інструментів та напрямів забезпечення фінансової стійкості СК за рахунок резервування та перестрахування.

Виклад основного матеріалу. Модифікованим інструментом забезпечення фінансової стійкості СК є комплексна методика по впорядкуванню ризиків та принципів функціонування страховика у ході його

діяльності. Першочергово потребують розмежування чинники, які безпосередньо можуть нести суттєвий вплив на фінансову стійкість та стабільність функціонування СК. Їх можна згрупувати на дві частини: зовнішні та внутрішні чинники. Зовнішні включають у себе соціальні, екологічні, економічні та психологічні чинники [5, с. 70]. Також мають місце і внутрішні чинники, які складаються з фінансових та не фінансових, які у свою чергу мають підгрупи (управлінські та загальноприйняті). У таблиці 1 деталізовано чинники впливу на фінансову стійкість страховика. Набір факторів впливу на фінансову стійкість СК (у контексті її забезпечення) є змінним у залежності від поточних та стратегічних цілей діяльності страховика. У поєднанні такі фактори здійснюють ланцюгову реакцію на збільшення резервних фондів СК у перспективних періодах її діяльності.

Таблиця 1.
Чинники впливу на фінансову стійкість СК

Зовнішні			
Соціальні	Екологічні	Економічні	Психологічні
- ступінь освіченості суспільства; - рівень підтримки медичними послугами; - ступінь захворюваності;	- клімат як фактор впливу на стан здоров'я суспільства; - державна політика щодо охорони навколишнього середовища;	- рівень інфляції; - фіскальна політика держави; - кредитна політика держави; - промисловий потенціал; - структура страхового середовища;	- авторитет СК; - споживання та накопичення; - базування на міжнародному досвіді
Внутрішні			
Фінансові		Не фінансові	
- розмір капіталу; - форма страхового портфеля; - інвестиційна політика; - стратегія розподілу доходу; - тарифна політика;		Управлінські	Загальноприйняті
		Рекламна, кадрова та комунікаційна політика	Організаційна форма та економічне положення

складено автором на основі [7, с. 94]

Проведемо порівняння сукупних страхових премій та страхових виплат СК за 2012-2014 роки (рис. 1). За результатами дослідження сукупних страхових премій та сукупних страхових виплат можемо спостерігати зростання розриву між даними індикаторами діяльності СК. Це свідчить про значне скорочення суспільної бізнес-активності, зменшення кредитування в економіці, появу інноваційних форм фіктивної та формалізованої діяльності СК [9, с. 12]. Збалансованість інструментів забезпечення фінансової стійкості СК та їх ефективності у контексті ризик-менеджменту організації має базуватись на узгоджених заходах із розпізнавання загроз та прецедентно-регуляторній детермінації на макрорівні страхового середовища. Вітчизняна страхова система може вважатися умовно стійкою при тому, що наявна кількість ризиків, що нею обслуговується, є фіктивною та неочікуваною до покриття [1, с. 127].

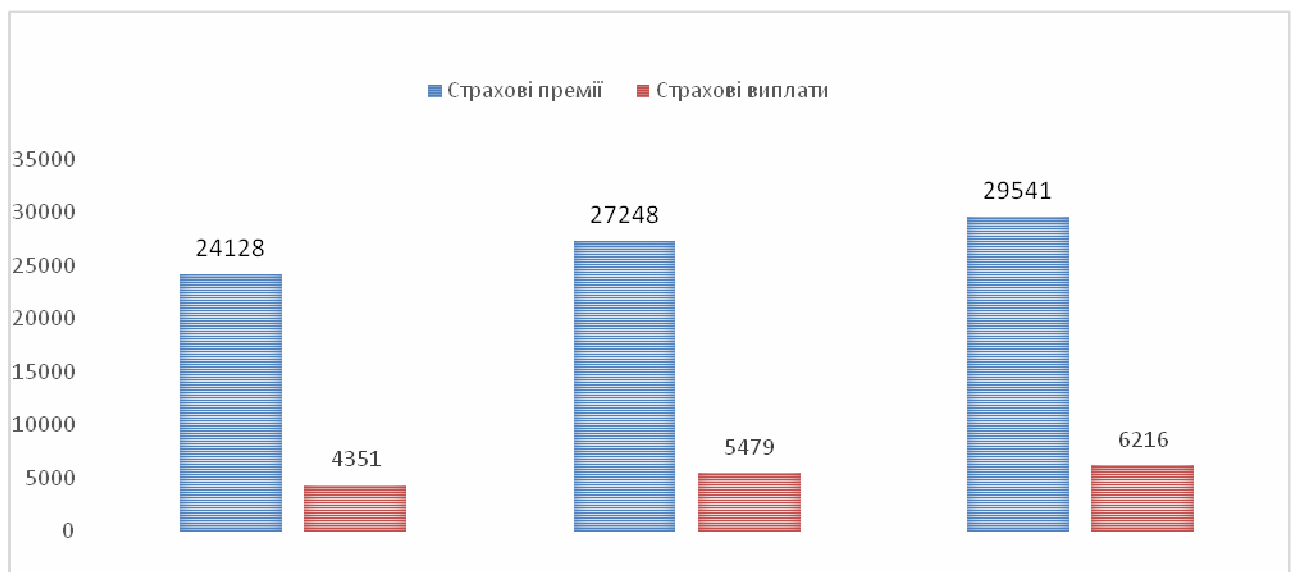

Рис. 1. Дослідження балансу премій та виплат СК у залежності від їх рівня та фінансової стійкості за 2012-2014 роки [10, с. 55]

Фінансова стійкість СК як суб'єкта господарювання та профільного небанківського посередника безпосередньо пов'язана з її платоспроможністю. Розподіл диспропорцій між видами страхування СК, на нашу думку, призведе до її більш ефективного стратегічного функціонування на ринку та відповідності критеріям сталого розвитку. Існуючі підходи до збільшення клієнтських потоків СК та якісний продаж страхових продуктів потребують постійного удосконалення, враховуючи появу нових внутрішніх ризиків страховиків, ризиків зовнішнього середовища, транзакційних ризиків тощо. Фактори впливу на фінансову стійкість СК детермінують спроможність страховиків обслуговувати договірні зобов'язання у довгостроковій перспективі [6, с. 148]. Розглянемо інструменти перестрахування у рамках забезпечення фінансової стійкості СК у таблиці 2.

**Таблиця 2.
Інструменти перестрахування у рамках забезпечення фінансової стійкості СК**

Характеристика	Вплив похідного інструменту
Здійснюючи перестрахування, СК буде у змозі включати відсутні в її портфелі ризики та здійснювати контроль над строками поточних угод, що забезпечить баланс портфеля	До 45 %
Перестрахування спричинить додаткові прибутки для страховика через ведення більш якісної політики СК за допомогою існуючих інвестиційних ресурсів	До 25 %
Здійснення перестрахування забезпечить зменшення відповідальності СК та буде сприяти зменшенню нетто-тарифу за певними ризиками.	До 30 % (через адекватну тарифну політику СК, що забезпечує покриття відповідних ризиків)

складено автором на основі [7, с. 93]

За рахунок перестрахування СК ефективно розподіляє обігові кошти, сформовані шляхом страхових премій, що дозволяє оптимізувати потенційні порушення фінансової стійкості страховика. Вчасні інтервенції материнської компанії в рамках діючої інвестиційної політики страховика позитивно впливають на його фінансову стійкість, проте далеко не кожна вітчизняна страхова організація може розраховувати на інвестиційно-кредитну підтримку, тому базою для її функціонування, у першу чергу, виступає статутний капітал, сформований згідно чинного законодавства та регламентований нормативами [4, с.10]. Проте, на нашу думку, такі нормативи не у повній мірі можуть адекватно відображати проблематику функціонування СК, її фінансову стійкість. Ст. 30 Закону України «Про страхування» регламентує умови забезпечення платоспроможності СК, адекватне резервування, яке потенційно покриватиме очікуванні втрати та відшкодування по клієнтам страховика. У разі дефіциту страхових резервів, СК повинна виплачувати страхове відшкодування за власні кошти. Саме ці власні кошти у майбутньому будуть складати запаси платоспроможності СК понад створеними страховими резервами. На рис. 2 подані фактори, завдяки яким формується структура страхових резервів СК у контексті забезпечення її фінансової стійкості.

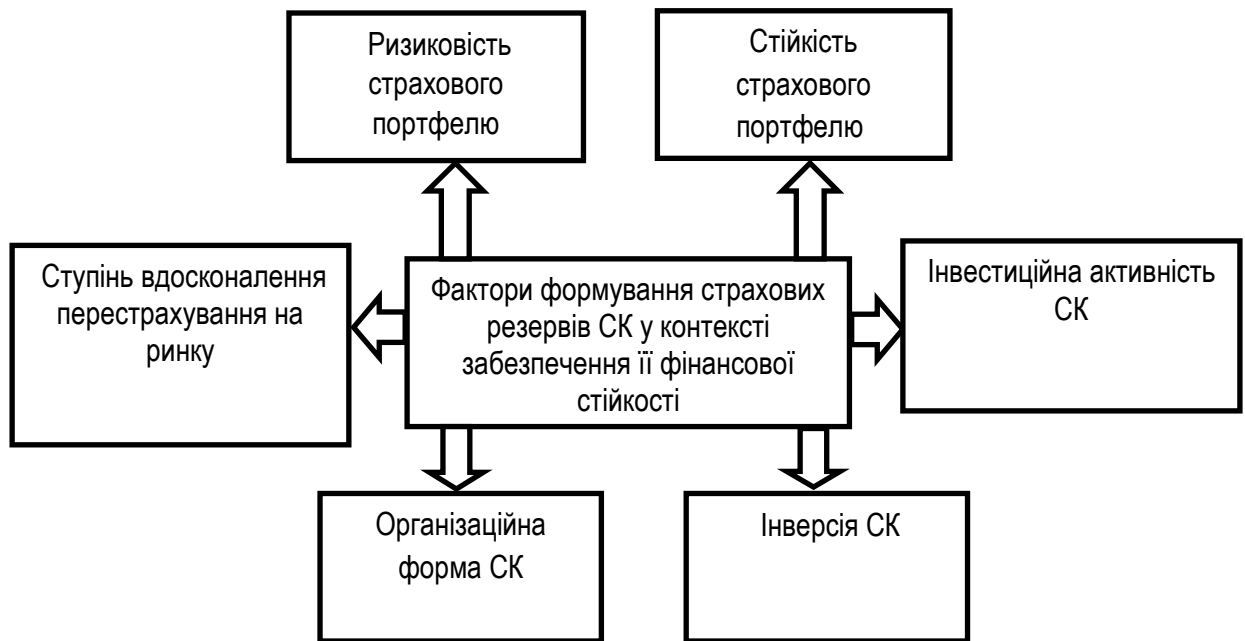

Рис. 2. Фактори формування страхових резервів СК у контексті забезпечення її фінансової стійкості [10, с. 62]

Законодавчі акти на сьогодні не в достатній мірі регламентують перелік інструментів резервування діяльності СК, не встановлюють пріоритети подій в кризових або передкризових випадках [2, с. 382]. Згідно ст. 31 Закону України «Про страхування» активи покриття страхових резервів у рамках забезпечення фінансової стійкості СК вказано на рис. 3.

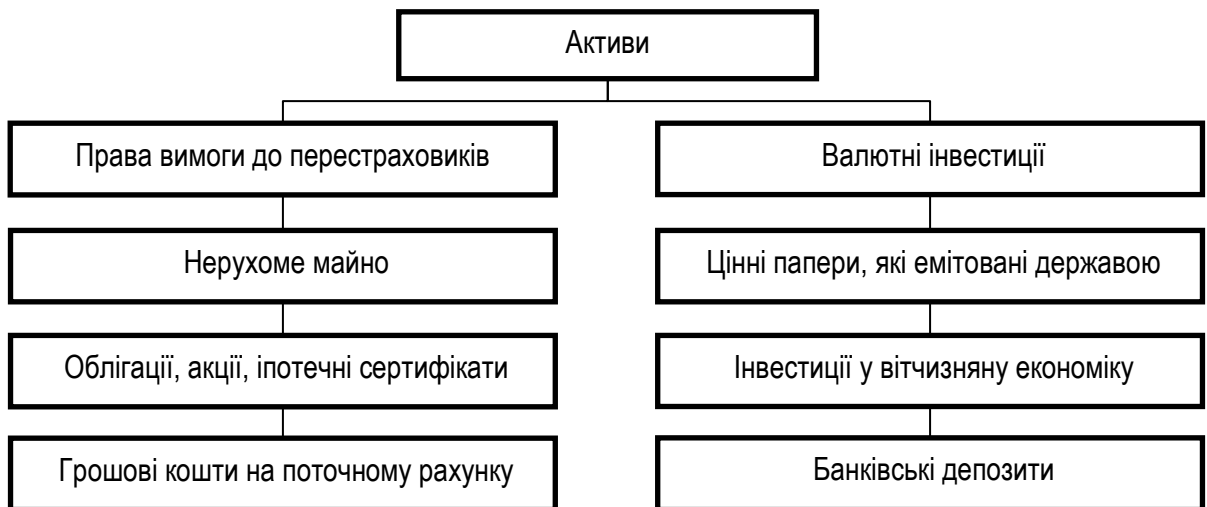

Рис. 3. Активи покриття страхових резервів в рамках забезпечення фінансової стійкості СК [3, с. 91]

Притаманний розподіл за видами страхування характеризують нормативні значення мінімально допустимого обсягу операцій СК при наперед заданій частоті виникаючих ризиків [8, с. 15].

Висновки. У статті було досліджено зовнішні і внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість СК та використано індикатори перестрахування щодо забезпечення фінансової стійкості страховиків. Здійснено порівняння загальних страхових премій та страхових виплат за 2012-2014 роки. Проведено класифікацію модифікованих інструментів та виокремлено напрями забезпечення фінансової стійкості страховиків за рахунок резервування та перестрахування. Ідентифіковано показники балансу страхових премій та виплат СК в залежності від їх ступеня адекватності та умовної фінансової стійкості. Встановлено фактори формування структури страхових резервів СК з метою забезпечення її фінансової стійкості. Виокремлено необхідні індикатори покриття резервів, що забезпечать фінансову стійкість страховиків у поточному та майбутньому періодах.

Література.

1. Бойко А. О. Роль страхових компаній в інвестиційному забезпеченні соціально-економічного розвитку міста / А.О. Бойко // Інвестиційне забезпечення соціально-економічного розвитку міста : монографія / [за заг. ред. д-ра екон. наук А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук Т. А. Васильєвої]. – Т.2. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 264 с.
2. Бойко А. О. Ідентифікація фінансових потоків страхової компанії / А. О. Бойко // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія «Економіка». – Т. 11., Вип. 176. «Фінансово-банківські механізми державного управління економікою України». – Донецьк, 2010. – С. 377–388.
3. Дмитрова О. С. Моделювання оцінки операційного ризику комерційного банку : монографія / [О. С. Дмитрова, К. Г. Гончарова, О. В. Меренкова, А. О. Бойко та ін.]; за заг. ред. С. О. Дмитрова. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 264 с.
4. Іванюк І.С. Теоретичні підходи до визначення категорії «фінансова стійкість страхової компанії» / І.С. Іванюк, Д.С. Марущенко // Фінанси України. – 2010. – № 11. – С. 9–11.
5. Козьменко О. В. Управління конкурентоспроможністю страхових компаній / О. В. Козьменко, А. О. Бойко, О. О. Капшук // Управління фінансами в умовах вступу до СОТ : зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 жовтня 2009 р.). – Х. : ХНЕУ, 2009. – С. 69–71.
6. Мурашко О.В. Технічні резерви та їх роль у забезпеченні фінансової надійності страхової компанії : дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук : 08.04.01 / Мурашко Олександр Васильович. – К. : КНЕУ, 2012. – 260 с.
7. Ромащенко О.В. Планування і прогнозування фінансової діяльності страхових компаній на основі економіко-математичного моделювання / О.В. Ромащенко // Ринок цінних паперів. – 2010. – № 4. – С. 87–96.
8. Ротова Т.А. Методичний інструментарій управління страховими ризиками / Т.А. Ротова // Фінанси України. – 2012. – № 3. – С. 14–16.
9. Селівьорстов О. А. Оцінка фінансового стану страховиків / О.А. Селівьорстов // Страхова справа. – 2010. – № 4. – С. 11–13.
10. Ткаченко Н. В. Умови та складові забезпечення фінансової стійкості страхових компаній [Електронний ресурс] / Н. В. Ткаченко // Актуальні питання розвитку фінансів, обліку і аудиту. – 2009. – Режим доступу до статті: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2009_2/R2/1.pdf

References.

1. Boiko, A. O. (2009), *Rol strakhovykh kompanii v investytsiinomu zabezpechenni sotsialno-ekonomichnoho rozvytku mista* [The role of insurance companies in the investment provision of socio-economic development of the city], vol. 2, *Investytsiine zabezpechennia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku mista* [Investment provision of socio-economic development of the city], DVNZ «UABS NBU», Sumy, Ukraine, p. 264.
2. Boiko, A. O. (2010), "Identification of the financial flows of the insurance company", *Zbirnyk naukovykh prats Donetskoho derzhavnoho universytetu upravlinnia. Seriiia «Ekonomika»*, vol. 11, no. 176, Donetsk, Ukraine, pp. 377–388.
3. Dmytrova, O. S. and others (2010), *Modeliuvannia otsinky operatsiinoho ryzyku komertsiiinoho banku* [Modeling an Operational Risk Assessment for a Commercial Bank], DVNZ «UABS NBU», Sumy, Ukraine, p. 264.
4. Ivaniuk, I.S. and Maruzhenko, D.S. (2010), " Theoretical approaches to the definition of the category "financial stability of the insurance company"", *Finansy Ukrainy*, vol. 11, pp. 9–11.
5. Kozmenko, O. V. and others (2009), "Managing the Competitiveness of Insurance Companies", *Materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (October 15, 2009) "Management of Finance in the Conditions of Accession to the WTO"*, KhNEU, Kharkiv, pp. 69–71.
6. Murashko, O.V. (2012), "Technical reserves and their role in ensuring financial security of an insurance company", Abstract of Ph.D. dissertation, 08.04.01, KNEU, Kyiv, Ukraine, p. 260.
7. Romashchenko, O.V. (2010), "Planning and forecasting of financial activity of insurance companies on the basis of economic-mathematical modeling", *Rynok tsinnykh paperiv*, vol. 4, pp. 87–96.
8. Rotova, T.A. (2012), "Methodological Instrument for Insurance Risk Management", *Finansy Ukrainy*, vol. 3, pp. 14–16.
9. Selivorstov, O. A. (2010), "Assessment of the financial status of insurers", *Strakhova sprava*, vol. 4, pp. 11–13.
10. Tkachenko, N. V. (2009), "Conditions and components of ensuring financial stability of insurance companies", *Aktualni pytannia rozvytku finansiv, obliku i audytu*, [Online], available at: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2009_2/R2/1.pdf

Стаття надійшла до редакції 20.10.2015 р.